

Lare (Abadal, *Eixal.* 15.2); 878: villare *Lare* (*MarcaH.*, col. 801); 962: *Lar* (però és doc. espuri segons Abadal, *Eixal.* 191); 968: villam *Larem* (Abadal, *Eixal.* 198); 1231: Raimundus *Lar* (Font Rius, *C.d p.* §255); 1243: in campo de *Lar* i 1253: Sti. Andree de *Larr* (*InuLC*); 1359: *Lar* (*CoDoACA*) XII, 124).

Ponsich (*Top.*98) hi afegeix un 2n. doc. de 950: *Lare*, una altra de *Lar* indata, del S.XI, i dues del XIII, en fi 3 de *Llar* en els SS. XVI-XVII.

En total 17 mencions medievals des dels 800, totes les quals vénen a equivaler a una base LAR, LARO o LARE (una sola tardana excepció, *Larr* de 1253); no cal dir que no ens poden donar cap indici sobre quina vocal hi havia en l'ètimon darrere la R, o si no n'hi havia cap: car en el S. IX tot rastre s'havia esvaït de la vocal final darrere consonant simple en tot el domini català pròpiament dit.

ETIM. Si no ens volem arronsar d'espalltes, limitant-nos a declarar-la ignorada, es veuen tres possibilitats.

1) Ll. LAR 'fogar, llar de foc', que mirariem com una concreció de l'acc. de 'casa habitada' (els focs dels fogatges): cas absolutament isolat de tal concreció en toponímia; majorment inversemblant en un lloc d'alta categoria senyorial: el castell dels nobles *Llar*, aviats Comtes de Llar, de prestigi pan-català. Un lloc de tal rang ha de tenir un nom d'alta i individual tradició. En el fons lingüístic, igual.

(1 bis) un NP romà, no inoït,¹ variant que podem descartar, per raons semblants, i com arbitrària.

2) En principi etno-lingüístic no és improbable un origen ibero-basc, car fins als veïns *Nyer* i *Suanyes* arriba la corrua de noms de pobles d'etimologia bascoide, des de Cerdanya cap al Conflent, aplegats en *E.T.C.* 84-89. Cal pensar, doncs, en el basc comú LARRE² 'prada' 'devesa': que fóra partir d'una noció ben aplicable a la toponímia de pertot, i no diguem del Conflent.

Aquí l'anàlisi fonètica, que sempre ens ha de guiar, semblaria que no s'hi oposi, perquè en les comarques del nostre extrem Nord (i més que enlloc, aquí, i fins a l'Alt Berguedà i a Cerdanya) la -RR no pren vocal de suport, com ho fa en català central: *La Tor* (no *Torre*), *Borr*, *Err*; a Conflent: *Nyer*, enfront del comú *nyerro*.

En efecte, és justament per això que, després de procedir a una recollida, amplíssima i exhaustiva, de les mencions antigues, n'he fet l'anterior anàlisi: si el nom de *Llar* vingués d'una base amb RR, la trobaríem encara doble en les mencions antigues; entre les quals n'hi ha moltes on la *r* va seguida de vocal: *Lare*, *Lari*, *Larem*; i fins en aquelles on la vocal ja s'ha perdut, o és omesa, trobaríem casos de -rr: com en trobem en la majoria (o totalitat) de

les mencions antigues d'*Er* de Cerdanya (sempre *Ezerre* o *Ezerr* o *Err*); i igualment en *Nyer*, en *Bor*, *Estavar*, *La Tor*. I hem vist que no és així: hi ha -r simple unànime des de l'any 800. (Una sola excepció, a. 1253, entre unes 20). Argument contrari, tan fort que ningú voldrà desestimar-lo.

No hi guanyariem res si, en lloc de LARRE penséssim partir d'un nom basc menys conegut, *l(a)ar* «demasiado, excesivo»: perquè aquest també havia de tenir *r* originària, com ho prova el seu derivat *larri* «grueso, crecido» (Mitxelena, *El pasado de la lengua vasca*, p. 77); no hi guanyem quant a la -RR i hi perdem en oportunitat semàntica i en la importància del mot: que és molt menys comú que l'altre, no consta com creador de NLL, i és suspecte de ser manlleu, no generalitzat, del cèltic (veg. infra).

3) Doncs, no podent ser ibero-basc, si és pre-romà, com és tan versemblant, pensem que sigui cèltic: alternativa provada en la majoria dels NLL pre-romans importants, que hem trobat en el Conflent.

Així desapareix aquell escrúpol fonètic, perquè hi trobem, amb -r simple, un mot important i ben adequat: el mot cèltic comú LARO- 'lloc pla', 'sòl de terra' (en part concretat en l'acc. 'era'): irl. ant. *lár* 'sòl', kymri *lawr* id., bretó *leur* 'era'; que pertanyia també al cèltic continental: en tenim la prova perquè forma el tema de NPP documentats com gèl·lics per Silius Italicus (Dottin, *La Langue Galoise*, s.v.) i d'altres noms compostos, trobats en inscripcions, com *Egualarus* (Whatmough, *Dials. Anc. Gaul*, 65, 150, 21). És de palesa nisaga indoeuropea: PLĀROS, germà del gr. πλῆρος (dòric πλῆρος), amb la pèrdua de la P- típica del cèltic; i cosí del ll. PLA-NO-S 'pla', també cèltic LANO- (en MEDIO-LANUM *Milano* etc.), en el qual l'amplificació -NO- reemplça la formació en -RO- de PLA-RO-; veg. més sobre això en Pokorny (*IEW*) i en Holder.²

Per al significat el cèlt. LARO- és encara molt més convincent que la via etim. (2), car és típica la posició de *Llar*, dalt de la serra, ben visible des de Toès, Oleta, Canavelles: assentat dalt d'un replà elevat, ja prop de la carena. I així l'íntegrem dins el gros nucli de NLL conflentins d'origen cèltic: *Conat*, *Jújols*, *Rodés*, *Bolquera*, *Llunat*, *Talau*, *Madres* (<MATRES APON 'mares de les aigües'), *Voló* etc.

No podem, doncs, dubtar a donar la preferència a aquesta etimologia. La fonètica aquí és perfecta: -r simple pronunciada encara, fins avui, com és normal en els monosíl·labs: *pur*, *car*, *la llar*, ross. vg. *ír(t)* o *ír(t)* 'ahir'.

Crec, però, que hi ha més descendència hispànica del cèltic LARO-. En castellà *Lara*, la vella i noble vila que serví després per anomenar els Infantes de Lara (o de *Salas*) de la llegenda èpica: el centre d'Alfoz de *Lara* és San Millán de *Lara*, 10 k. NO. de